

# Dnevnik Franceta Perniška

V. M., foto: arhiv Demokracije

**Dr. Janez Arnez je v okviru svoje založbe Studia slovenica pod naslovom *Moj begunski dnevnik 1945–1949* izdal dnevniške zapise Franceta Perniška. Da ta izvrstni zgodovinski vir dobivamo v knjigi šele zdaj, pove veliko o Sloveniji.**

Iz Perniškega dnevnika ponatiskujemo zapise, ki jih je naredil 31. maja 1945, ko se je v taborišču v Vetrinju dokončno razjasnilo, da Angleži domobranca izročajo Titovim partizanom in jih s tem pošiljajo v smrt. Iz

tega odlomka se vidi, kako pričevanjsko pomembni so Perniškovi dnevniški zapiski.

**31. maj 1945** »Praznik sv. Rešnjega telesa danes obhajamo. Slovesna maša na samostanskem

dvorišču. Kakor na veliki pogrebnih maši. Naša srca so strta, naše duše žalostne do smrti. Prestali smo strašno noč in ta trenutek, ko se mi pri maši spominjamo največje skrivnosti naše vere, nakladajo Angleži poslednje fante

na avtomobile. Ubogi fantje, kako strašni usodi gredo nasproti! Fantje so nemi in mirni. Polk je komandant razpustil in dal fantom prosto pot, naj gredo kamor hočejo. 'Kamor jih je odšlo 8 tisoč, gremo še mi. Bili

smo tovariši v boju, ostanemo z njimi tudi v smrti.' Svaka sem s težavo pregovoril, da je ostal pri nas. Ubogi fantje, kako strašna je vaša usoda! Ljubi Bog nas razume. Sredi maše, ki jo na grajskem dvorišču opravlja kanonik dr. Tomaž Klinar, je začelo deževati in je tudi med skromno procesijo ves čas deževalo. Za nas danes ta praznik ni dan veselja. Za nas obstaja ta trenutek le razpoloženje Gospodovo in njegovih učencev po sv. večerji, ko so odšli na Oljsko goro v smrt Gospodovo. O Gospod, ta trenutek razumem Tvoj vzdih: 'Moja duša je žalostna do smrti!' Nisi imel človeka na zemlji, ki bi

ti pomagal, neizprosna je bila volja Očetova. To, kar se je zgodilo z domobranci, se utegne vsak trenutek zgoditi tudi z nami. Mi na svetu nimamo več nobenega prijatelja! Nas so v naši najtežji uri vsi zapustili, kakor so Tebe, o Gospod, vsi zapustili. Ostani z nami vsaj Ti, Gospod, ostani z nami v naši smrtni uri.

**»Torej je vendarle res ...«** Grem skozi taborišče. Ljudje so prepadeni, objokani in nemo zro na prostor, kjer je stalo domobransko taborišče. Prav tak se mi zdi prostor, kakor hiša iz katere so odnesli mrliča. Ne morem se nanj ozreti brez žalosti.

Na večer se je vrnil s Podlublja dr. Meršol z majorjem Barrejem. Pri taboriščni pisarni ju je čakal g. Krištof, tolmač pri Lt. Amesu. Povedal je majorju, da naj čimprej pride h komandantu vojaškega taborišča, ker gre za vrnitev civilnih beguncev Slovencev v Jugoslavijo.

Tako je dr. Meršol prvič zvedel za namero, da bodo vrnjeni tudi civilni begunci. Ko je to slišal, je dejal majorju Barreju: 'Torej je vendarle res, da Angleži vračajo begunce v Jugoslavijo v mučenje in smrt? Prej so poslali vojake, zdaj pridemo pa še mi civilni begunci na vrsto. Do sedaj nismo verjeli, da so Angleži zmožni laži

in varanja, dejstva pa to nečastno dejanje potrjujejo.'

Major Barre je na te besede prebledel in prosil dr. Meršola, naj ga spremlja k Lt. Amesu. Ta se je zoperstavil navzočnosti dr. Meršola pri razgovoru, a na zahtevo majorja je odnehal. Vzel je v roke neki dopis in rekel: 'Imam odredbo, da se jutri, 1. junija odpravi iz taborišča 2.700 slovenskih civilnih beguncev, in sicer 1.500 na postajo Pliberk in 1.200 na postajo Maria Elend. Pripravljene morajo biti ob petih zjutraj za odhod. Odpeljani bodo na kamionih iz taborišča na imenovani postaji, kjer jih čaka vlak.'



Pogled na taborišče v Vetrinju



Prihod na vetrinjsko polje



Telovadni nastop mladih v Lienzu 25. maja 1946

